

РЕЦЕНЗИЯ

на дисертационен труд на тема:

„Отговорността на корпоративните служители за престъпления“

автор ОФЕР ПЕРЕЦ

докторант на самостоятелна подготовка към

катедра „Наказателноправни науки“ в Юридическия факултет на ВСУ
„Черноризец Храбър“, за присъждане на образователна и научна степен
„доктор“

професионално направление 3.6. “Право”,

докторска програма “Наказателно право”

Офер Перец е зачислен в докторантура на самостоятелна подготовка в докторска програма „Наказателно право“ със Заповед на Ректора № 882 от 23.10.2020 г. с тема на дисертационния труд: *„Отговорността на корпоративните служители за престъпления“*. Изпълнил е приетия индивидуален план и успешно е преминал вътрешната защита на труда в катедрата.

Не познавам дисертанта лично, нямам съвместни публикации с него и в хода на процедурата дотук не бяха съобщени други основания за евентуално наличие на конфликт на интереси.

Дисертационният труд е в обем от 154 страници. Структуриран е в увод, изложение в три глави, заключение и списък на използваната

литература. Съдържанието на всяка глава е разделено на отделни параграфи. Научният апарат включва 88 заглавия на български и английски език. Освен това са използвани и посочени интернет източници и съдебни актове.

Правилно, обосновано и логично са изведени научноизследователската цел и задачите, които докторантът си поставя. Следва да се отбележи, че до голяма степен докторантът е успял да ги постигне.

Интересен, а в известен смисъл и логичен е подходът на дисертанта да разгледа в тяхната взаимосвързаност и обусловеност въпросите за отговорността на корпоративните служители и отговорността на самата корпорация. Лошото е, че в стремежа си да посочи примери от няколко различни законодателства, понякога той губи фокуса на изследването и някой може да реши, че то не е достатъчно „центрирано“, а по-скоро фрагментирано, предвид нюансите в различните държави при законодателното уреждане на тази проблематика. За това, разбира се, има и обективни предпоставки.

Поначало проблемът за наказателната отговорност на корпоративните юридически лица е особено актуален, интересен и - разбира се – нееднозначно регламентиран в отделните държави. Актуален, не защото е нов (за първи път такава отговорност е реализирана в Англия през втората половина на 19 век), а защото и до сега той поставя сложни и дори, може с увереност да се твърди, неразрешими проблеми от базов характер в теорията на наказателното право. Основният от тях е дали е необходимо да загърбим основни положения, съставляващи гръбнакът на наказателното право в името на

прагматичното мислене и действие. На мен лично ми се струва, че избягването да се навлезе в дълбочина на тези фундаментални въпроси са причината съчиненията в тази област да се ориентират по посока на разсъждения преди всичко за връзката между служителите в корпорацията, тяхното положение и статут спрямо нея и отговорността, която чрез техните действия, се „възлага“ на самата корпорация. Казано иначе, основният въпрос в повечето научни изследвания на проблема се концентрира върху разсъжденията: действията (бездействията) на кои (с какъв статут) длъжностни лица ангажират наказателната отговорност на корпорацията.

И настоящият дисертационен труд представлява изследване на връзката между дейността на извършителя и неговия статут на служител в т.нар. обобщено „корпорация“ и нейната отговорност. Всъщност, сложността на проблема и действителната необходимост от неговото изследване идва от съществената разлика в подхода на държавите от англосаксонската система на общото право и тези от континенталната система. Авторът е направил донякъде сполучлив опит да съпостави тези два подхода, да изведе техните предимства и недостатъци. Той очертава връзката между отговорността на юридическото лице и личната отговорност на служителя в него, която има производен характер в държавите, в които е предвидена корпоративна наказателна отговорност от англосаксонската система и някои континентални държави като Франция, които подхождат по сходен начин.

Не е необходимо трудът да бъде преразказван. Ще очертая телеграфно само основното.

Първа глава проследява генезиса на корпоративното право и материята относно отговорността на корпоративните служители за престъпления. В глава втора е проведено сравнителноправно изследване на относимите към темата актове във връзка с наказателната отговорност на служителите в юридическите лица. Трета глава изследва връзката между наказателната отговорност на корпоративните служители и тази на корпорацията.

Прави добро впечатление, че не е останала встрани от изследването и правната уредба в България, въпреки съществените разлики и въпреки че категорично (засега) нашата система отхвърля концепцията за корпоративна наказателна отговорност. Разгледани са някои от съставите от особената част на НК, в които отговорността на служителя е във връзка с неговото служебно качество. Авторът се позовава и на тълкувателна практика на върховната съдебна инстанция. Това е добре. Може да се съжалева обаче, че в тази част от изложението авторът не засяга по-подробно разрешената на нашето право и в частност уредбата в ЗАНН относно предвидената тук административнонаказателна отговорност на юридически лица (глава четвърта ЗАНН), приложимостта на тази уредба; връзката ѝ с наказателната отговорност на съответните длъжностни лица и редица други въпроси, анализът на които само би обогатило съчинението, а и – може би – довело до по-аргументирани изводи и предложения от страна на дисертанта.

Разбира се, акцентът е поставен върху израелското законодателство, като същевременно сравнителноправното изследване обхваща и държави като Нидерландия, Германия, Франция, САЩ. Всъщност, основната идея на дисертацията е, чрез анализ на

разнообразните подходи по разглежданите въпроси в различните държави, да се потърси вариант, който в най-голяма степен да съответства на състоянието на уредбата в Израел и така – чрез заимстване на чуждия опит, да бъде подобрена нейната ефективност. Личи пристрастието на автора към т.нар. от него „смесена“ система в Нидерландия. Формулирайки предложенията *de lege ferenda*, насочени към усъвършенстване на израелското право, мога да кажа, че макар те да звучат аргументирано, са твърде общи, за да може законодателят да се възползва директно от тях, но все пак са основа за дискусии и представляват в този смисъл необходима стъпка към евентуални бъдещи промени.

Интересен е анализът, който предлага докторантът във връзка с наказанията, подходящи за санкционирането на корпорацията като очертава онези с най-голям потенциал.

Дисертационният труд като цяло удовлетворява изискванията на ЗРАСРБ и показва, че докторантът притежава теоретични знания по съответната специалност и има способност за самостоятелни научни изследвания:

- издирени са и са анализирани научни трудове, имащи отношение към разработваната тема; взето е собствено отношение по спорни въпроси от разработваната тематика;

- показано е умение да се използват емпирични данни за обосноваване на авторовите тези;

- показано е умение да се анализират критично нормативни актове и да се правят предложения за тяхното подобряване.

Представеният автореферат отговаря на изискванията.

Казаното ми дава основание да дам следното **заключение**:

Като давам положителна оценка на рецензирания труд *„Отговорността на корпоративните служители за престъпления“*, предлагам научното жури да вземе решение, с което да даде на неговия автор **Офер Перец**, докторант на самостоятелна подготовка в катедра *„Наказателноправни науки“* на Юридическия факултет при ВСУ *„Черноризец Храбър“*, образователната и научна степен *„доктор“* в професионално направление 3.6. право, наказателно право.

08.11.2023 г.

РЕЦЕНЗЕНТ:

проф. Лазар Груев